

[Debatten om vattenkraft](#)

”Destruktivt sätt att se på människan”

Herrgårdsviken i Strömsdal hotas av dammrivning och torrläggning. Foto: Jill Kortesmaa

Torrläggningar av vattendrag riskerar att drabba människor hårt. De extrema strömningar inom miljörörelsen som vill att människan bara ska flytta på sig är väldigt destruktiva, skriver debattörer i en slutreplik.

Publicerad 2024-10-10

SLUTREPLIK I VATTENDRAG

Det här är en argumenterande text med syfte att påverka. Åsikterna som uttrycks är skribentens egna.

I en [replik](#) på vår debattartikel om de torrläggningar av sjöar som dammrivningshysterin skapar, skriver Stellan Hamrin med flera att sjöar med dämmen är onaturliga vattenmagasin. Men över 10 000 av Sveriges sjöar bygger på dämmen som sedan hundratals år skapats eller påverkats av människan. EU:s vattendirektiv såväl som Vattenverksamhetsförordningen gör klart att frågan inte bara handlar om vattenkraft, utan även om människors livsmiljö. Här noteras en mångårig dragkamp mellan riksdagsutlåtanden och vattenmyndigheter.

Hamrin med flera menar att våra älskade hus och stugor vid mindre sjöar ligger vid ”konstgjorda reservoarer”. Debattörerna menar att dammutrivningar är en investering i vad de kallar en framtida hållbar livsmiljö. I denna ingår uppenbarligen inte människan.

Svenskar hyser en grundmurad kärlek till naturen och tillhörigheten till landsbygden är oerhört stark. Den röda stugan vid en sjö har varit en tillflyktsort från vardagens stress, och är för många ett villkor för återhämtning, reflektion och kravlöshet. Sjöarna som dammbyggen gett upphov till är hjärtat i orterna som byggdes upp kring dammarna. Småhusägare vid den lilla sjön Hån utanför Fredriksberg i Dalarna får sin närmiljö förstörd vid en torrläggning och kommer lågt räknat drabbas av ett minskat tomtmarksvärde på 17,6

miljoner kr. Detta återspeglas även av att turism främjas bättre av en sjö än av den bäck med leriga stränder som blir kvar när sjön har torrlagts. Torrläggningar riskerar drabba människor hårt.

När EU:s vattendirektiv implementerades undantogs stora mängder vatten i våra europeiska grannländer från drakoniska miljökrav med hänvisning till skydd för människors kulturmiljöer, dricksvattenförsörjning, boendemiljö och rekreation. I Sverige är den siffran endast 2,7 procent trots att vi är en nation som haft vattenkraft som fundament för sin välståndsutveckling. Oräkneliga kultur- och livsmiljöer har därför växt fram kring dämningar.

De extrema strömningar inom miljörelsen som kallas "rewilding" (förvildande), där människan bara ska flytta på sig, är väldigt destruktiva för vår framtida sammanhållning och förmåga att vårda vår närmiljö på ett sunt sätt. De rådande vägledningarna Havs- och vattenmyndigheten tagit fram för klassande av modifierat vatten samt för miljö kvalitetsnormer utgår från teorier vid skrivbord utan verklighetsförankring.

Självklart skall det göras miljöanpassningar där det gör biologisk nytta till en rimlig kostnad. Men vid en nylig inventering av sju dämmen i Säfsen visade det sig att sex av sju anlagts vid naturliga vandringshinder. Fisken har aldrig vandrat på platsen. Kravställda miljöåtgärder har därmed inget värde. Detta faktum är den största bristen med den pågående omprövningen och är något även regeringen önskar adressera i sin aktuella promemoria.

Hamrin med flera menar att våra sjöar är kopplade till en förlegad energiindustri. Vi vill påminna om att i övriga EU räknas de småskaliga kraftverken i egenskap av planerbar kraftproduktion som en del av den nya gröna omställningen och en viktig resurs för den civila beredskapen. Upprepade moratorier och oförmåga att värna anläggningarna gör att investeringar för att upprätthålla kapaciteten uteblir. Vi riskerar en kapitalförstöring.

Dämmen är också viktiga för att förhindra naturolyckor såsom översvämning, ras och skred. Under onsdagsmorgonen uppmanades stockholmarna arbeta hemifrån på grund av skyfall med förväntade 30 mm regn. Förmågan att reglera vattenflöden är högst aktuell.

Sverige har vid upprepade tillfällen erfarit den förlamning som uppstått vid krisartade situationer där människors liv riskerats till följd av brist på civilt mod och fyrkantiga hänvisningar till regelverk. Nu handlar det om översvämningens risk, elberedskap och försvarsvilja, och våra folkvalda måste stoppa övernitiska byråkrater och aktivister från att förstöra ett stort antal människors livsmiljöer. Liggande lagändringsförslag måste värna lokala förhållanden och intressen i högre grad mot vad nu regeringen föreslår.

Jonathan Lindgren

samhällspolitisk expert Villaägarnas Riksförbund

Gustaf Hellström

ordförande Svensk Vattenkraftförening

Jill Kortessmaa

ordförande Hyttsjöns Vänner